

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Конто почт. шваб. 504-060.
143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 :
Піврічно 30-00 :
Річно 60-00 :
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр., Чехословаччині 30 ч. к.
— в усіх прочих краях по
7-50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Примари домашньої війни над Францією.

ПАРИЖ, ПАТ. Пос. Піо помістив статтю в радикальній щоденнику „Л'Евр“ закликаючи провідників „Вогненного Хреста“, що задумують спровокувати ліві партії до державного перевороту, щоб негайно повести проти цих лівих партій протинаступ. Таким чином „Вогненний Хрест“ хоче здати собі публичну опінію виступаючи в обороні публичного ладу. Пос. Піо запевняє, що на сходинах провідників „Вогненного Хреста“ перед кількома днями обмірковували і мабуть прийняли такий план акції в дні 14. липня ц. р.

Підчас зборів „Вогненного Хреста“ чужий літак скине бомбу на членів цієї організації. Одночасно з летищем у Відлякубле сезне літак, яким звичайно їздять пос. Кот. На основі цих фактів підозріння впаде на пос. Кота і „Вогненний Хрест“ виступить проти лівих організацій та їх провідників. З хвилиною коли ліві партії залишаться без провідників „Вогненний Хрест“ оголосить відозву з покликом до об'єднання всіх французів. Відозву підпише багато визначних діячів, між ними колишній президент Думерг, колишній шеф штабу ген. Веган, президент м. Парижа Шіпп та інші. Таким чином узбезданяться ліві партії, знову організатори „Вогненного Хреста“ будуть могли заявити, що зиртували Францію.

ЗА СУСПІЛЬНО-ГОСПОДАРСКУ РЕФОРМУ.

ПАРИЖ, ПАТ. „Експельзіор“ помістив інтерв'ю з полк. де ля Роком про завдання організації „Вогненного Хреста“ у зв'язку з визначеною на 14. липня маніфестацією цієї організації біля мо-

гили невідомого вояка. Полк. де ля Рок заявив, що згадана маніфестація визначена була на 7. липня ц. р., але її відкликали на бажання уряду. Ця маніфестація має в першу чергу моральне значіння. В економічних і суспільних справах „Вогненний Хрест“ змагає до об'єднання народу. Буде це можливим тоді, коли французькі робітники матимуть не тільки працю, але теж гідні заробітки, які дадуть змогу вдержати домашнє вогнище. Щоб це сягнути необхідна реорганізація ринку праці. Держава контролюватиме професійні союзи. Цю проблему може розв'язати тільки уряд, який не боїться відповідати за поладнання цих проблем. Працівники і робітники будуть об'єднані в союзах, які будуть звільнені від впливів політичних і приватних інтересів. Слід усунути всіх тих, що бажають вдержати роль у державі потайки.

„Вогненний Хрест“ постійно зростає і налічує тепер 320.000 членів. Ця організація не буде служити ніяким парт. цілям і тому виступає проти лівих партій, які довели до моральної кризи та проти правих партій, які виявили еґоїзм і недостачу активності. Полк. де ля Рок протестує проти назви „фашистський“, яку накидають ліві партії організації „Вогн.Хреста“. Ця організація не має релігійного культу ні для держави ні для сили. Не дістає ніяких підмог від промислу і вдержуються тільки з вкладок членів.

Організація бажає загарантувати Франції поступ і могутність Франції з уваги на свої великі моральні сили. Тому змагає до того, щоб обняти владу з метою здійснити свої ідеали.

Довкола розбудови німецької морської флотії.

ЛЬОНДОН, 10. 7. ПАТ. „Дейлі Телеграф“ подає нині факт, що про програму будови німецької флотії, оголошену тепер як програму на 1936, англійці знали вже з початком морських переговорів і Німеччина вже тоді фактично її розпочала виконувати.

„Рібентроп заскочив таким доконаним фактом Вел. Британію — пише „Дейлі Телеграф“. Він заявив, що всі кораблі, вичислені в програмі будуть збудовані незалежно чи дійде до порозуміння чи ні. Таким чином застрашив англій-

ців, що без порозуміння Німеччина буде будувати флотію без обмежень і це спонукало В. Британію погодитися призначити Німеччині флоту у висоті 35 відс. британської флотії.

„Таймс“ пише, що В. Британія погодилася на те, щоби оба уряди повідомляли себе про морські програми на основі взаємності. Якщо Франція хоче знати нім. програму будови на 1936 р. — мусить повідомити Німеччину про свою морську програму на 1936 рік.

Чому розбилася італійсько-абісинська комісія?

ГАГА, 10. 7. ПАТ. До вісток про хід нарад мішаної мирової італійсько-абісинської комісії слід додати ще такі подробиці: Народи комісії розбилися з причини суперечки представників Італії й Абісинії у справі території Уаль-Уаль. Як відомо за Уаль-Уаль виринув інцидент, що скінчився збройним зударом італійців з абісинцями. Делегат Абісинії обстоював, що Уаль-Уаль лежить на абісинській території, проти чого заперечував італійський делегат. Представник Абісинії запропонував покликати до комісії п'ятого арбітра, але італійська делегація не згодилася на це.

ІТАЛІЙСЬКО-АБІСИНСЬКА КОМІСІЯ ПЕРЕРВАЛА СВОЇ ПРАЦІ.

ГАГА, 10. 9. ПАТ. Італійсько-абісинська комісія рішила відложити свої наради на необмеже-

ний час. Члени комісії покидають Швенінген, щоб повідомити свої уряди.

ПАРИЖ, 10. 9. ПАТ. Алас повідомляє з Риму: У справі перервання праці італійсько-абісинської комісії панує тут переконання, що представники Абісинії нарочно хотіли зігнувати італійські умовини італійсько-абісинського порозуміння при окреслюванні своєї компетенції. Абісинія змагала до того, щоби перервати праці комісії, бо була переконана, що комісія видасть неприхильний для неї осуд.

ШТОКГОЛЬМ, 10. 9. ПАТ. Офіційно потвердили вістку, що цісар Абісинії просив Швецію, щоб шведські летуни зорганізували абісинське летунство. Шведський уряд відмовив дозволу. Йшло про двох летунів, яких прохання предлажив ген. Віргін, військовий дорадник цісара Абісинії.

биль заходи, щоби недопустити до воєнної війни.

Перед засіданням ради Ліги Націй.

ЛЬОНДОН, 10. 9. ПАТ. Райтер повідомляє: Генеральний секретар Ліги Націй Авеноль торював нині у „Форіс Офіс“ окремо з мін. Гором

мін. Іденом. Офіційний комунікат стверджує, що в розмовах з Гором і Іденом заторкнули питання, які обговорюватиме рада Ліги Націй.

Арештували болгарських достойників.

СОФІЯ, 10. 7. ПАТ. Вчора арештували шефа канцелярії колишнього голови ради міністрів Георгієва Каракулова та генерального секретаря міністерства національної господарки Кума-

нова. Досі не подали до прилюдного відома причини цих арештувань. В політичних колах ці арештування викликали сильне враження.

Вакації чи відпустка

буде для Вас відпочинком і приємністю тільки тоді, якщо забезпечите своє мешкання від крадіжки з вломом — в одиночному українському

Товаристві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“, у ЛЬВОВІ, вул. РУСЬКА ч. 20.

За чужинецький елемент в Америці.

Нью Йорк, 24-го червня 1935

Велика Америка шукає виходу із кризи далекосиглими пляжами. Але є в Америці і малі люди, що намагаються на власну руку дещо помогти своєму урядові. Щось так, як ота муха, що сіла в лаву на розі тай чваниться: „Добре, що покинули ми працю й ідемо на спочинок“.

Одною із важких проблем теперішньої Америки є перетоплення чужинного елементу в справжній американський елемент на лад англо-саксонського. Нелегка це річ, бо тут грає роль стільки чинників, що годі їх засувати. Возьмімо лише слід увагу саму кількість чужинного елементу в Злучених Державах. Цей елемент стає тепер громадянином Злучених Держав і набирає значіння. Іміграція в Америку дійшла була до зеніту в передвоєнні часи, і то в 1906 році, опісля нагло на короткий час упала, але знову почала рости непомірно у роках 1910 до 1914. Не знати, якби цей приріст був опісля завважив на розвитку американського громадянства, якби не війна. Бо до війни іміграція була здебільша переходовою і лише частина імігрантів осідала на постійне в Америці. Аж війна привезла величезну частину переходових імігрантів поселитись постійно та шукати своєї долі в Новому Світі.

Початок війни ще не криїв великих клопотів американському урядові з імігрантами, хіба що декого, зрештою невеликий відсоток, треба було інтернувати на час війни з осередними державами. Але після війни почалося справжнє лихо. Імігранти позакладали свої родинні гнізда і молодь почала достатати. З цією молоддю, в такій кількості, як вона в короткому часі наросла, прийшли нові клопоти. Давні американці мають мало дітей. А нові імігранти почали множитися на лад європейських селян. Імігрантські діти не скоро можуть стати такими американцями, як оті, що тут сидять ще з кодоніальних часів. Ті нові американці часто затримують із культури своїх батьків хіба те, що зле, а від Америки теж приймають лише за сторони життя, бо це легше. Тимто, нема де правди діти, з тієї тут родженої молоді, вистав непомірно значний відсоток злочинників. І то тимбільше, що важко було новому американцеві виховати примірно численну родину. А багато до такої ментальності молодих американців причинається ще й те, що старі американці висміювали нових і тим поширили погорду дітей до своїх батьків. Це й дало приток до отого роздільняння між батьками, родженими в „краю“ та дітьми, родженими в Америці.

Але згодом американські суспільні діячі почали звертати увагу, що таким способом не налагодиться питання „Молодої Америки“ і треба на це щось інше придумати. Якраз теперішній час це час шукання способів, як перетворити оту численну молоду генерацію в „правильних“ американців. По більших містах працюють американські організації при допомозі уряду, які втягають молодь у американські кружки, але водночас вчать її шанувати культуру своїх батьків. Ось причина тих безчислених різко-національних виступів молоді по різних містах, у часі яких українська молодь збирає не раз перші лаври. Старі амери-

Фабрика хемічних виробів
О. Левицька і С-ка
 у Львові, вул. Кордубського ч. 51.
 Телефон 60-04. ПКО 503-881
 поручає в ласні вироби найкращої якості
 Пасту до взуття „Елегант“ терпентин.
 Пасту до взуття „Елегант“ воскову
 Пасту до підлоги „Французька маса“
 Віск комбінований до підлоги
 Васеліну до шкіри

Синку до Білья

помадкову і коронову

1387

Шварц до чобіт. — Віск шевський. — Смаку шевську.

не твариною, що через те стається гідним членом своєї нації, рівнозначної з іншими націями світа. Ось у чому ми ріжнимось. І тому зайві всякі самопохливі натяжки на гітлеризм чи фашизм. Справа в належній оцінці виявів і форм національного життя, в належному і відповідному наставленні себе до тих виявів і форм, всякі самопохливі натяжки на гітлеризм чи фашизм, коли й забороняє людавіт, то лише в приватних підприємствах, де обмеження приватних службовиків іде в користь приватному підприємцеві, отже такий людавіт в інтересі держави або нації може бути шкідливий, а не відноситься цієї постанови до державних установ. Навпаки, в ім'я держави, в ім'я нації уступають там всякі особисті, приватні, партійні та станові інтереси геть узад. Та про ці справи, про таке відповідне наставлення громадянства до них докладніше може іншим разом.

Президія СУПРУГА, інтервенуючи у Президії РШ після засягнення там авторитетних інформацій про те, що виводження служби було лише законом вимаганою формальністю, (що зрештою й без того всім дуже добре було відоме), що цілком цього зарядження була негайна санація Товариства, що персональні редуції мали бути примінені лише до маєтково добре ситуованих двоупосадовців, повинна була тим вдоволитися та впливати на службовиків Гол. Управи РШ у Львові, щоб вони тим зарядженням піддалися. Подивляю відвагу През. СУПРУГА, що своїм виступом, унеможлививши негайну й конечну санацію Т-на, проволіка її на кілька місяців і взяла на себе відповідальність за всі ті прикрі наслідки, які з кожноденним продовженням дотеперішнього стану в Т-ві, щораз нагальніше та болючіше даються відчувати.

А тепер ще коротко про мої „особисті почування“

Часами буває так, що „особисті почування“ не дозволяють комусь у буденному одязі являтися на торжественних прийомах, та через те справа торжества ще не стає справою особистою, так само зазначення, що мої „особисті почування“ не дозволяють мені вживати деяких висловів, (ось хочби таких, як „гантринованія“); для означення оцінки якоїсь події, ще цієї події на особистий ґрунт не зводять, ані не звели, ані дискусії не утруднили. Однак, признаюся, що справу я повів досить виразно особисто, даючи під статтю свій особистий підпис. Це зробив я тоді і роблю це тепер свідомо та нарочно, щоб усі можливі користи з виясненя та дискусії йшли на рахунок установи, в якій обороні я станув, а всі можливі прикрити неприємності і наступні йшли на рахунок моєї особи. Те, що на першу статтю „Службовика“ за квітень ніхто з Гол. Управи РШ не відповів, це вважав я за річ добру й зрозумілу, але коли появилася друга стаття в „Службовику“ за травень з тим нещасливим покликком, що „не дамо скривдити наших товаришів, хочби в ім'я дорогої нам установи, якою є РШ...“ і з претенсіально-менторсько-позачаючим зворотом на адресу управ наших установ (див дотична стаття уст. 5), і на неї ніхто не зарезував, тоді шоймо вважав я за еквівалент висловитися дотично справ у цих статтях порушених

Знаю, що за ці свої, хоч особисті, погляди, висказані публічно, я всеж таки відповідаю і перед Президією РШ і перед Гол. Упр. РШ, і знаю, що належало би мені зробити, як би або Президія РШ, або Гол. Упр. РШ, дали до зрозуміння, що вони з тим моїм виступом не погоджуються.

Що знову торкається моєї „особистої громадської совісті“, яку През. СУПРУГА обтяжує, то я вже вгорі зазначив: 1) що ніде не вжив зневажливих висловів на адресу центральної орг. укр. службовництва; 2) що навіть слова „непристойний“ — яке мені приписує і в знаках наведення в своїх виясненнях наводить През. СУПРУГА — в моїй статті нема (!); 3) що виразно й явно обвинувачую „Службовика“ і авторів його інкримінованих статей; лише 4) що відповідально за це роблю Управу СУПРУГА, а цеж обидою не може бути, ані не може бути обидою вставлення „окликів“, якими я означив декотрі автентичні слова, передаючи виписки зі статті „Службовика“. Отже під тим оглядом моя совість спокійна і на думку Президії СУПРУГА не лишається нічого іншого, як лише, або в відповідний спосіб промахи свого офіц. органу „Службовика“ напратити, або публічно заявити, що Управа СУПРУГА за статті в „Службовику“ не відповідає. Тоді цілу справу можна буде вважати полагодженою.

Іван Галушчинський.

Пять літ праці Українського Історичного Кабінету у Празі.

Український історичний кабінет розпочав свою працю у місяці червні 1930 року. За тих п'ять літ праці кабінету виявлялася в таких напрямках: Зібрано 1) Документи, як листування, протоколи, шоденники, звіти, реферати, рукописи, спомини, накази і т. д. разом 78.895 аркушів. Фотографії, плакати, мапи тощо 301 прим. 2) Книгозбірня: 1. Книг, брошур, збірників 13.234 томів. 2. Журналів (від року 1859) 1.116 річників — 11.331 прим. 3) Газети: (від року 1849) ріжних назв 69.497 прим. 4) Українська: (книги, журнали, витинки, газети) велика збірка на мовах: французькій, німецькій, англійській, італійській, румунській, чеській, польській, литовській, турецькій, словацькій, словінській,

македонській, хорватській, болгарській та російській. 5) Картотека: всього карток а) нинішня преса, хроніка україн. преси, українська 20.350. б) бібліотечна картотека (каталог). 6) Відвідини: Впродовж п'яти років було 990 відвідин кабінету ріжними особами з метою студій чи інформацій. Серед відвідувачів були чужинці: німці, чехи, поляки, литвини, хорвати, норвежці, американці, англійці, і москалі. З чужинців в кабінеті студіювали: проф. університету в Осло (E. Kong), англичанин (O. H. Radbly), проф. Берлінського Університету (Otto Hoetzsch) чехи (V. Charvat, A. Hartl, O. Zemek), хорват (Svecko Kirin) та ін. 7) Справки: За п'ять літ видано 306 бібліографічних справок.

Хорватська маніфестація в Югославії.

ЗАГРЕБ, П. А. Т. У вівторок вечором юрба 15.000 людей, яка верталася з паломництва на католицький конгрес, хотіла демонстративно повитати провідника хорватів д-ра Ма-

чека. Демонстранти зібралися перед домом, в яким живе д-р Мачек. Поліція розігнала юрбу і ранила багато осіб.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ.

ГМІНД.

ТАБОР УКРАЇНСЬКИХ ЗБІГЦІВ І ВИСЕЛЕНЦІВ
 У ЧАСІ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914—1918.

Спогади зперед 20-ти літ.

З таких народностей і верстов складався гміндівський виселенецький табір. Віймово попадали туди поляки, чехи, жиди; навіть заблукався один німець з Маріягільф коло Коломиї. Та були це спорадичні і віймові випадки. Тому й зрозуміло, що серед таких безнастанних припливів і відпливів людей, табір мав постійно змінливий вигляд: чисельно і якісно. Успішний німецько-австрійський наступ під Горлицями в травні 1915. року спричинив масову репатріацію виселенців, яких за один лиш місяць серпень виїхало домів поверх 6.000 душ. Безперечно могло виїхати вдвоє стільки; однак центральна влада лише під великим натиском давала дозвіл на репатріацію гміндівських таборових виселенців. Був це слід впливів якоїсь невидної руки. А ще так складно влада тій дозволи обумовлювала і обмежувала, що при точному їх виконанні ледве чи й третина репатріюваних булаб дісталася до дому. На щастя склад таборової управи був такий, що всякі накази і заклази все він розумів в хосен виселенців. За час три і пів-літнього існування гміндівського табору його управа була змінена три рази; ніколи зі шкодою для виселенців.

Брусівський наступ у Галичині і Буковині в 1916. році спричинив знову велику евакуацію людности з краю до таборів. І гміндівському ході вліпилося, що трішав під напором тієї не-

жданої повені. Якими примарними партіями людей привозили а потім і худобу насилали, нехай говорять такі приміри: 18. квітня 1915. р. привезли з повітів богородчанського і солотвинського 2.500 людей, 22. травня з турчанського — 1.200 людей, в серпні з самого городенського повіту до 3.000 людей, і треба було бачити, в якому жахливому стані: голих, босих, простоволосих... У трьох перших днях жовтня 1916. р. впхали в табір 4.000 душ народу, крім коней, возів і худоби. Бувало, що управа ще не встигла сяк-так упоратися з одними, а вже приїздили другі, часто без ніякого попереднього повідомлення. Крім таких великих і наглих припливів, безнастанно проникали поменші. Партіями, по кільканацять і кількадесят людей, — як Божий рік, — люди йшли на роботи і з робіт верталися. Одні вертались, бо роботу скінчили, інші, бо — втекли. Табір, це був безупинно чинний калейдоскоп. А робітничий рух був такий поважний, що помітно впливав на чисельність населення.

Були й затухлі підпливи. Одним з них — Талергоф. Ця рана бубнявила і гноїлася в гміндівському таборі безупинно. Не була це добра тактика звільнених талергофців відсилати до гміндівського табору і її згодом понехали. І не в цьому суть лиха, що їх туди взагалі присилали, бож вони після звільнення з інтернованих ставали звичайними виселенцями, і як такі мали рівні права з гміндівськими, тим більше, що велика частина даремно арештованого, чи задураненого селянства, що було інтерноване в талергофському таборі, зі справжнім москвофільством не мала нічого спільного. Суть лиха в тому, що всеж таки попадалися і між ними неосудні і непримирні одиниці, що хитро маскувалися, вели на свій лад потайки, серед роздратованого селян-

ства розкладову протинаціональну агітацію, якої вістря було звернене безпосередньо проти української ідеї, а посередньо проти австрійської держави, в якій та ідея находила сяку-так охорону. Таж агітація була тим личніша, що агітатори не виявляли своїх задушевних мрій і побажань, щоб Галичина дісталася в лабеті Москви, яка непощадно взялась би за нищення української національної думки та уніятської церкви... Ні, — з тим вони у Гмінді не вихоплювалися. Використовуючи зрозуміле невдоволення народніх мас, вони де могли поганили лише австрійську владу, таборові порядки, послів, урядовців, та під небеса вихвалювали лад, який тоді московська влада заводила у займлений Галичині. Були нечисленні докази такої злочинної і закатуреної провокації, яка, — як щоб лишалася без гострої реакції з українського боку, — мусілаб піти на рахунок цілого українського народу; таборово українська опінія не могла тоді допустити до того. Тому, що їх робота була кертична, перед очима глядача затаєна, а на таборовому плесі видно було лиш позначки і наслідки тієї роботи, важко було поборовати її.

Де тільки було це можливе, українська національна і політична думка поборовала тих киринників явно у відчитих і дискусіях: але вони того шляху сахалися і його оминали, воліючи потайну і закатурену пропаганду. Тому й не диво, що після відповідного уявлення тієї їх роботи, віденське намісництво було спонукане перенести визначніші одиниці зпоміж них до табору в Оберголябрун. Зате проти тих, що не заходилися вихвалювати і поширювати москвофільство в народі, хоч і не тайлися зі своїми поглядами, українська таборово опінія не виступала вороже, навпаки, їх приєднювала до себе і такі

3 побуту міністра М. Косцялковського у Львові.

Сходили представників львівських громадських, господарських і наукових кола у львівського воєводи з нагоди побуту міністра внутрішніх справ у Львові.

На закінчення побуту міністра внутрішніх справ Маріяна Зиндрама Косцялковського у Львові, львівський воєвода В. Беліна-Прахмовський влаштував у вівторок, 9. липня в 7-й годині вечором у воєвідській палаті товариський чай для представників львівських громадських, господарських і наукових кола. Крім чільних представників місцевої цивільної та військової влади, судівництва і прокуратури, львівської самоуправи та високого шкільництва взяли у сходинах участь і представники духовенства, господарських, культурних, фінансових і торговельних організацій.

Українські громадські, господарські та культурно-освітні й наукові чинники репрезентували на цих сходинах: о. містрат ректор д-р Сліпий, о.

офіціал Ковальський, о. кан. д-р Лаба, през. д-р Кость Левинський, през. В. Дешикевич, проф. д-р Іван Раковський, сен. Юл. Павликовський, ред. Вас. Мудрий, ген. секр. Володимир Целевич, інсп. Волод. Кузьмович, інж. Юл. Мудрак, інж. Андрій Палій, ред. Ів. Кедрин-Рудницький, інж. Хронон, дир. Ів. Мартюк, пос. Мілена Рудницька, пос. д-р Ст. Біляк, пос. Дм. Великанович, д-р Р. Дашкевич і дир. Семен Магалаєс.

У часі сходин, які тривали кілька годин, велися товариські балачки, в яких брав живу участь міністр Косцялковський, товариші його подорожі дир. Кавецький і начальник Сухенек, воєвода Беліна-Прахмовський, воєводи Ягодзинський зі Станіславова і Гінтовт Дзевалтовський з Тернополя.

Ревізита Митрополита Шептицького.

У вівторок попол. Митрополит Шептицький прийняв самоходом до воєвідської палати, щоб ревизувати міністра Косцялковського. Пе-

ред кількома днями мін. Косцялковський був з жантою у Митрополита і відбув з ним довшу розмову.

Міністр Косцялковський про свою подорож.

Перед своїм виїздом зі Львова міністр внутрішніх справ Маріян Зиндрам Косцялковський прийняв редактора агенції Вхсуд і сказав:

Мій 6-денний побут на терені трьох славянсько-східних воєвдств, посвячений був обсерваціям цілої низки проблем, що торкаються цієї частини краю. За шість днів я мав змогу в різних місцевостях стрітнутися з представниками державної адміністрації та польського й українського громадянства. Зокрема я мів приглянутися зблизку господарським справам, до яких приваю велику вагу.

Шестиденна люстраційна подорож, говорив далше міністр, дала мені багатий обсерваційний матеріал, якого я ніяк не міг здобути при бюрку. Про багато справ і проблем я мів на основі безпосередніх розмов і обсервацій виробити собі погляд, якого не дали би мені навіть найдокладніші репортажі й акти. Я мів ствердити, що на цілому терені видко великий поступ на багатьох відтинках щоденного життя, всюди розвивається нормальна праця.

— Чи Ви, пане міністр, цікавилися теж національними справами?

— Національні справи, відповіс міністр коротко, творять спеціальну журбу мого ресорту.

І в цьому напрямі я ствердив поглиблення справи відносин, що повинні бути в інтересі українського й польського громадянства.

Виборча ординація до сойму.

500 виборців установає 1 делегата. — Арт. 33: (1) До окружних зборів входять кім того делегати зголошені по одному через щонайменше 500 виборців, замешкалих у виборчій окрузі. — (2) Зголошення вноситься на письмі на руки предсідника окружних зборів не пізніше, як 20-го дня по розписанні виборів. — (3) Підписуючі зголошення подають побіч імені і прізвища свій вік, звання і адресу. — (4) Підписи на зголошення мають бути підтверджені нотарем. — (5) Виборець може підписати тільки одно зголошення під загрозою неважності підписаних ним зголошень. — (6) Зголошення має містити заяву підписуючих про те, що не підписали іншого зголошення і що їм відомі наслідки незгідної з правдою заяви. — (7) Хто складає незгідно з прав-

дою заяву про незложення підпису під іншим зголошенням, підпадає карі за фальшиві зізнання.

Заввага: Установлення делегата виборцям є дуже трудною і кошовною справою. Не лише треба на установлення 1 делегата аж 500 виборців, які мають підписати зголошення, але ще й треба, щоби підписи виборців підтвердив нотар. При ухвалюванні ординації говорено, що оплата нотареві має вносити 10 сотиків від 1 виборця, себто 50 золотих за 500 виборців. Мимо того треба піти на цей спосіб здобування делегатів у тих випадках, коли українці не мають у складі окружних зборів 1/4 делегатів.

Хто може бути делегатом до окружних зборів? — Арт. 34. Делегатом до окружних зборів може бути тільки виборець до сойму, замешкалий у виборчій окрузі щонайменше рік перед розписанням виборів до сойму.

Розписання виборів делегатів і речинці. — Арт. 35. (1) Вибори до окружних зборів розписує воєвода, визначаючи одночасно речинці скликання тих органів, які мають перевести вибір делегатів у той спосіб, щоби вибори до окружних зборів покінчено не пізніше як 20-го дня по розписанні виборів до сойму. — (2) Подрібні постанови про вибори до окружних зборів закінчатиме регулямін, виданий міністром внутрішніх справ. — Арт. 36. Розписання виборів до окружних зборів може ухвалити в цілості або частинно, користаючи з права нагляду, генеральний виборчий комісар до 3 днів по оголошенні: крім цього генеральний виборчий комісар може в тому самому речинці веліти доповнити це розписання, коли в ньому поминено деякі органи, управнені вибирати делегатів. — Арт. 37. Предсідник органів, що довершують вибору делегатів, пересилає предсідникові окружної виборчої комісії та окружному виборчому комісареві відписи протоколів із вибору делегатів до окружних зборів не пізніше як 21-го дня по розписанні виборів до сойму. — Арт. 38: (1) Нагляд над виборами делегатів до окружних зборів виконує предсідник окружної виборчої комісії, який із цього титулу не пізніше як 25-го дня по розписанні виборів до сойму може уневажнити вибір делегата до окружних зборів, коли цей вибір довершено незгідно з постановами закону, розписуючи одночасно доповнюючі вибори; (2) Зарядження предсідника окружної виборчої комісії, виданої по думці цього артикулу не підлягає заплізанню окремо від протесту проти виборів.

Як відбуваються окружні виборчі збори? — Арт. 39: (1) Окружні виборчі збори відбуваються 30-го дня по розписанні виборів до сойму в тій цілі, щоби устійнити листу кандидатів на по-

одиноці оставались у гмідівському таборі, поки не відіхали до Галичини.

Був ще один підлива виселенців, що викликавав непотрібні чвари, та лишив немилий по смак, — буковинці. Це не буковинські німці або румуни жуди: такі наші — буковинські українці. Не булоб що й згадувати, як щоб не було прикрих фактів. Спочатку їх у таборі майже не було, з виїмком кількох інтелігентів і кількох соток мужицтва. Одначе літом 1915. року буковинських виселенців в цілості репатріовано. Та у червні 1916. р. московський наступ нагнав до табору знов більше число буковинських українських виселенців. Табор був тоді переповнений через край і не то для зайжої, але й для давншої, „осілої“ інтелігенції не було місця в окремих, так зв. „люксусових“ або „фамілійних“ бараках; більш як 50 душ нашої інтелігенції глотилося тоді і вдовольалося вегетацією у звичайному 77 бараці, де їм провізорично уставлено залізні ліжка, лавки, крісла, кілька столів і — було по всій їх обстанові. Розуміли, що в такому жалювому часі, де кожний день привозив нові лачні вісти і нових заляканих збігців і виселенців з терену війни, такі обмеження особистих вигід були конечні. Буковинці якийсь не хотіли розуміти цього. Жмінка їхньої інтелігенції, що дісталася до табору, — всього 26 душ, — маючи між собою деякі одиниці, що їй підюджували, та зарозуміла на значіння, яке тоді у Відні мав „Буковинський Посольський Клюб“, себто покійний посол М. Василько, поставила цікаві домагання: зажадала „окремої“ церкви, окремої школи, окремих бараків для сільських та окремих для інтелігентських виселенців, своїх окремих учителів, наставників, інспекторів, відповідної участі в управі табору, словом — цілковитого відокремлення від галичан! Хоч які ці до-

магання були недоладні і не на часі, загал таборової української інтелігенції не ставив проти тих „сепараційних“ вимог буковинців ніяких замітів. Однак спротивився їм уряд, тому, що вони були невиконні. У відповіді на ту відмову зробили буковинці перед будинком таборової управи демонстраційну бучу, та окремо вислали до „свого“ посольського Клубу депутацію з жалобами на їх покривдження і пониження. Приїхав делегат Клубу, посол Лукашевич, барив у таборі три дні і справу досліджував. Переведено найточніший перепис усіх буковинців, що були в таборі, з якого виявилось, що було їх у таборі всього 2200 душ, з того до 30 чоловік інтелігенції. Дітей буковинських, що стояли під шкільним примусом, начислено 27, коли від самого початку існування таборової школи вчителювали при ній постійно три буковинські сили. Отже була це буря у склянці води, збита честолюбними і чванливими одиницями, яка викликала грубий несмак навіть у її прихильників.

Проте в цілій тій „афері“ так заавансувалися деякі „особистости“ — посол Василько безоглядно осудив її — що аби якось справу поладити і невдоволених буковинців вдоволити, 6. вересня 1916. р. вивезено їх з гмідівського табору загалом, до табору в Енцерсдорф, де їм обіцяно окрему „республіку“. В той спосіб зістав заспокоєних гін буковинських виселенців до власної волі... Цей гін, через який ми якраз досі волі не маємо. Було і в них каяття, хоч не було вороття...

Таким був і з таких складався житців за час свого три і пів річного існування, табор українських виселенців у Гміді, що над його відомою брамою виднів велитенський напис: K. K. Barakenlager — Gmünd.

(Далі буде.)

сів; (2) Листа має містити щонайменше чотирьох кандидатів; (3) Ухвали окружних зборів є важні без огляду на кількість приєднаних делегатів; (4) Всякі наради є недопустимі, а ухвали не передбачені цим законом, силою самого права неважні.

Як відбуваються окружні збори? — Арт. 40: (1) По відкритті окружних зборів президент покликає зпоміж присутніх делегатів 3 секретарів, а опісля виває присутніх делегатів зголошувати кандидатів на послів. — (2) Право зголошувати кандидатів на послів прислуговує кожному учасникові окружних зборів, не виключаючи президента.

Як устійнюють кандидатів? — Арт. 41: Президент окружних зборів устійнює на основі зголошень учасників зборів виказ зголошених кандидатів на послів, а опісля, коли число зголошених кандидатів перевищує чотирьох, зарядить голосування.

Заввага: Коли зголошено тільки чотирьох кандидатів на послів, вони входять на листу кандидатів без голосування, коли більше відбувається голосування.

Арт. 42: (1) По зарядженні голосування один із секретарів відчитує список делегатів, які підходять до президії і віддають свої голоси; (2) Картки до голосування можуть містити імена і прізвища найбільше чотирьох зголошених кандидатів на послів; (3) Картки виповнені негідно з постановами попереднього уступу є неважні.

Арт. 43: (1) По замкненні голосування секретарі обчислюють голоси; (2) вислід голосування подає президент до відома зборам.

Кого вписується на листу кандидатів на послів? — Арт. 44: (1) Зпоміж зголошених кандидатів на послів будуть вписані на листу: а) всі зголошені кандидати, коли їх число не перевищує чотирьох, або б) коли число їх перевищує чотирьох ті всі зпоміж зголошених кандидатів, які одержали голоси щонайменше однієї четвертої голосуючих на окружних зборах; при устійненні числа голосуючих зараховується тільки важні картки. — (2) Коли в першому голосуванні чотирьох кандидатів не одержить 1/4 частини голосів — голосування є неважне, в тому випадку президент зборів зарядить поновне зголошення кандидатів на послів і поновне голосування. — (3) Коли друге голосування не дасть позитивного вислуду, президент зборів заряджує стисліше голосування, счеркуючи в виказу зголошених кандидатів на послів особи, які в другому голосуванні одержали найменші кількості голосів, у той спосіб, щоби число зголошених кандидатів не було вище ніж 12; стисліше голосування є остаточне, при чому на листу будуть вписані у тому випадку 4 зголошені кандидати на послів, які одержать у стислішому голосуванні найбільше число голосів; однак на випадок, колиб четвертий з черги кандидат одержав рівне число голосів з найближчим або з найближчими, належить вписати на листу і тих останніх.

Заввага: Треба зорганізувати вибори українських делегатів до окружних зборів і доложити всіх зусиль, щоби ми мали щонайменше 1/4 частину делегатів, бо від того залежить, чи ми будемо могли провести нашу листу кандидатів.

Листа кандидатів на заступників послів. — Арт. 45. Колиб число кандидатів на послів, вписаних на листу, було нижче як вісім — окружні збори по закінченні виборчих ділань, передбачених у попередньому артикулі, приступлять негайно до устійнення листи заступників на послів, у спосіб, описаний для устійнення листи кандидатів на послів.

Черга вміщення на листі кандидатів на послів. — Арт. 46: (1) Листа кандидатів на послів устійнена окружними зборами має містити імя, прізвище, звання і місце замешкання кандидата. — (2) Про чергу вміщення кандидатів на листі рішає перевага голосів, а на випадок рівності голосів — жереб, витягнений президентом зборів. — (3) Постанови цього артикулу пристосовуються відповідно до листи заступників кандидатів на послів.

Заввага: Від черги вміщення на листі кандидатів залежить дуже багато, бо як це представимо далі, два перші кандидати мають більші вигляди від інших стати послами.

Протокол відбутих окружних зборів. — Арт. 47: (1) З відбутих окружних зборів виготовляється протокол; (2) Протокол затверджують окружні збори звичайною більшістю голосів; (3) Кожний делегат може зголосити спростування до протоколу; над зголошеними спростуваннями збори голосують без дискусії; (4) Протокол зборів підписують президент і секретарі; (5) До протоколу долучується листу кандидатів на послів і листу заступників кандидатів.

Пересилка протоколу і повідомлення кандидатів на послів. — Арт. 48. По затвердженні протоколу президент замикає засідання окружних зборів і пересилає безпосередньо відписи протоколу разом із залучниками генеральному виборчому комісареві і президенту окружної виборчої комісії та повідомляє кандидатів на послів про вписання їх на листу.

Заява про згоду кандидувати. — Арт. 49: (1) Кандидувати можна тільки в одній виборчій окрузі. — (2) Кандидат на посла має обов'язок, під загрозою вичеркнення його з листи, переслати до властивої окружної комісії не пізніше як 35-го дня по розписанні виборів до союму підписану заяву, що погоджується кандидувати у даній виборчій окрузі.

РОЗДІЛ X.

Затвердження листи кандидатів на послів. — Арт. 50: (1) Окружна виборча комісія в 36-ому дні по розписанні виборів до союму приступає до затвердження листи кандидатів на послів. — (2) Справджування листи кандидатів розпочне окружна комісія від провірення, на підставі протоколу окружних зборів, згідності ухвали зборів з устійненням через неї вислудом голосування і на випадок ствердження ошибки, доконує відповідного спростування ухвали. — (3) Потім окружна комісія провірить, чи вписані на листу кандидати на послів мають право

бути вибраними та чи дали свою згоду на кандидування. — (4) Окружна комісія може на випадок потреби вивати президента окружних зборів до удрення її вняшень, а кандидатів на послів до предложення доказів, що мають бути право вибраними.

Арт. 51: (1) По провірці окружна виборча комісія затверджує листу кандидатів на послів. — (2) Коли би внаслідок незложень в речинці заяви про згоду на кандидування або наслідком інших правних перепон залишилося на листі менше ніж чотирьох кандидатів на послів, окружна комісія доповнить те число до чотирьох, вписуючи на листу кандидатів — заступників кандидатів на послів у черзі, в якій заступники були вміщені на листі. — (3) Президент окружної комісії повідомить безпосередньо заступника про вписання його на листу кандидатів на послів; коли би вписаний на листу заступник не дав своєї згоди кандидувати на посла до 39-го дня по розписанні виборів до союму, впише комісія на листу кандидатів слідуєчого з черги заступника.

РОЗДІЛ XI.

Прилюдна оповістка. — Арт. 52: (1) Влада загальної адміністрації не пізніше як 21-го дня по розписанні виборів до союму проголосить у всіх волостях при допомозі оповісток про поділ повіту на обводи голосування, вказуючи також бюра обводових виборчих комісій і виборчих локалів. — (2) У тому самому речинці президент обводової виборчої комісії подасть до прилюдного відома в спосіб, прийнятий звичаєво в даній місцевості години урядування обводової виборчої комісії та речинець і місце вилуження списку виборців і вношення рекламацій. — Арт. 53. Президент окружної виборчої комісії не пізніше як 45-го дня по розписанні виборів до союму проголосить при допомозі оповісток у всіх волостях виборчої округи листу кандидатів на послів із поданням дня і години голосування.

(Продовження буде.)

Володимир Целевич.

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ЩЕ ПРО ФАХОВИЙ НАПРЯМ НАВЧАННЯ.

Повертаємо до нашої замітки з попереднього „огляду“, бо поява нового типу гімназій у новому шк. році — це справа великої ваги. Ми певні, що „упрактичнення“ напрямків навчання в Польщі буде мати корисний вплив і на структуру нашого приватного шкільництва. Коли поляки докоряють собі за антидемократичні поняття про вищість т. зв. загальної середньої освіти, то наскільки більше повинні ми собі за те докоряти. Хто заперечить тому, що характер нашого приватного шкільництва не стоїть сьогодні в нішому відношенні до нашої матеріальної бідноти, не згадуючи про наші життєві потреби. На днях стрінули ми в одному селі Скільщини гімназійного матуриста за лядою, як помічника місцевого сільського крамаря. А скільки молодечої енергії і грошей витратила ця людина на те, щоби посвятитись званню, для якого не має фахової підготовки. А скільки недолучених гімназистів, з 3 чи 4 класами, повертає під рідну стріху, бо не має спроможності кінчити гімназії, яка зрештою і по закінченні дозволяє щойно на академічну спеціалізацію. Нам довелося недавно чути, як страшно одна провінційна гімназія боронилася проти пропозиції центру переміститися на торговельну школу. А щоби то діялось, колиб їй запропоновано таку „диловину“, як гімназія кравецька, шиття біллі чи столярська. А чей же не тільки вищі потреби нашого національного розвитку, потреби рідної торгівлі, ремесла і промислу, але теж буденні потреби заробітку, конетність для молодих людей збудувати якнайшвидше власну екзистенцію вимагають відповідного шкільництва, практичного, а не локсусової фабрикації інтелігентів без фаху або з фахом, що сьогодні не дає навіть мінімум екзистенції.

Польська хроніка.

ВАГА МОРСЬКОЇ ЕКСПАНЗІЇ. — МОРЕ, ЯК БАЗА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВОЮ.

Цьогорічне „свято моря“ викликало широкий відгомін у Польщі і польська преса присвятила йому багато уваги. Причина цього — п'ятидесятиліття морської господарки. Невеличкий

шматок прибалтійського берега, бо всього 73 км. (з відкиненням берегів гелського півострова), зосереджує сьогодні увагу польського громадянства, яке вже здає справу зі значиння доступу до моря, вважаючи його дегенями, якими дихає Польша. Вистарчить подати дві цифри про товарний оборот із закордоном — 13.1 проц. у 1924 р. і 72.2 проц. у 1934 р. цілого обороту перейшло через Гдиню і Данціг, — щоби зрозуміти вагу вільних морських шляхів.

Поруч із обемистою статистикою, починаючи від руху товарів, а кінчаючи на риболовстві (9.851 тон риб у 1934 р.), найшлося у пресі теж децю критичних завваг. Дотичать вони головню недостатків торговельної і фінансової організації у Гдині, її портового випосаження, а також повільної розбудови флоту. Доступ до моря поставив перед Польшою цілий ряд проблем, а розв'язка їх вимагає великої напруги моральної і матеріальної. Ці проблеми збільшилися після девальюції гульдена і введення девізних обмежень у Данцігу.

ПЕРЕД ТОРГОВЕЛЬНИМИ РОЗМОВАМИ З НІМЕЧЧИНОЮ.

Не вважаючи на всі надії, що Польщі вдасться здобути для торговельної експанзії далекі терени, все ще Німеччина найбільше цікавить торговельні кола Польщі, репрезентуючи як торговельний контрагент великі можливості в імпорті і в експорті. Заповіджена господарська конференція, особливо в атмосфері, що стала після поїздки мін. Бека до Берліна ще більш привабливою, будить великі надії. Очікують, що врешті будуть створені раціональні торговельно-політичні підстави і що найбільша трудність, а саме справа покриття належностей, буде усунена.

„СХІДНІ ТОРГИ“ ПІД ПРОТЕКТОРАТОМ МІН. ПРОМИСЛУ І ТОРГОВЛІ.

На прохання львівської Пром.-Торг. Палати, яка вислала у Варшаву спеціальну делегацію, міністер пром. і торгівлі згодився обняти протекторат над цьогорічними Східними Торгами. Хочуть надати поваги Торгам з уваги на їхній ювілейний характер.

Сьогодні в Театрі Різнородостей в год. 8-мій вечір
„Авантюра в Раю“ яка творить одну велику
 маніфестацію сміху! — Прегарна сценічна оправа.
 Арнольд І. Бах шаліють на сцені. — Знаменита гра труп. —

— Полісся горить. Як повідомляють з Бєлгородської області, на південному Поліссі горять від удару блискавки безпастані село. Одного дня в повітах Галицькому, коширському, косівському і пильському було 14 випадків пожеж. Населення за

щоби покривати будинки, огнетривалим матеріалом і ставити громозводи, отже паде жертвою громів і пожеж.

— Жінки солтисами. Солтисом великої громади Констанції варшавського повіту є п. Софія Мілерівна. Другою жінкою на цьому становищі є Анна Дуда. Солтисом вибрала її громада Пйотровіце лешинського повіту в Познанщині.

— Непорядки на пошті. При шконтрі в поштово-уряді на Головному двірці у Львові дирекція пошт викрила різні непорядки. У зв'язку з тим припинено в урядуванні начальника цього уряду Стан. Вайзера.

— Смертний випадок у млині. Перед окружним карним судом у Львові станули Леон Равх, Юлія Гамердінгер і Ян Рончковський за проступок з арт. 230 к. з. Акт обвинувачення закінчує ім, що на їх поручення млинярський робітник Задорожний взяв переносну електричну лампу з ушкодженою ізоляцією і при тім поражений електричним струмом погіб на місці. Розправа виказала, що в тім млині барона Вітмана було вже перед тим кілька легких поражень від цієї електричної лампи, але управа млина не зробила нічого, щоби такі випадки не повторилися. Суд заувин Гамердінгера і Рончковського по одному тижню в'язниці з припиненням на 5 літ і припинив цивільне позовництво, яке вносив адв. д-р Леа Ганкевич, а третього обвинуваченого Равха умовив.

— Зловживання в поштової агенції. Перед вирішенням трибуналом у Львові розпочала роз'яснювальна кампанія проти Стефанії Борзенької, колишньої управительки поштової агенції в Любіні Вел. під Львовом, та її сестри Марії Сокальської, колишньої уряднички там же, під закидом грошових зловживань. Два роки обі брали поштові гроші до власної кишені, але так спритно, що часті ревізії інспекторів не викрили нічого. Аж кількаднівна докладна ревізія ствердила, що обі сестрички здефравдували 18.492 зол. Крім того знайдено у них 37 грошових і 8 листових посилок, яких не доручено. Деякі листи були отворені, що свідчило, що вони нарушували тайну листування. Знайдено теж сфальшовану щадничку книжечку ПКО, але так зручно, що навіть факхові з трудом могли це ствердити. На внесення оборони розправу відложено, щоб доповнити слідство.

— Львівська хроніка. Катедра класичної філології на львівському університеті, опорожнена після проф. Ст. Вітковського, не буде більше обсаджена. — При Академічній площі мають вибудувати „хмародер“ для П. К. О.

— Дитячі жарти. На залізничному шляху між Букачівцями і Бурштином знайшли купу каміння, яке зложили ді збитків хлопці, що пасли худобу біля шляху.

— Самогубство адвоката з нужди. В Освенцімі застрівся у своєму мешканні адвокат д-р Леон Бандлер. Незабаром відобрала собі життя його жінка Роза. Причиною самогубства були матеріальні клопоти і нужда.

— З біди голосяться на війну. Мадярська преса повідомляє про масові зголошення мадярських добровольців до італійської армії, що вибирається до Африки. Досі зголосилося в італійських консулятах у Мадярщині 3.500 мужчик, переважно учасників світової війни, між ними понад 800 старшин і стількиж висулених воєнків. Зголосилося теж 420 жінок, що почасти служили санітарками і кухарками в б. австро-угорській армії. Преса зазначає, що причиною цих масових зголошень мадярських добровольців є здебільша безробіття, нужда або жажда пригоди.

— Ріжні вістки. При святкуванні „дня незалежності“ Зл. Держав погібло від різних нещастів 200 осіб і ранено кілька тисяч. — На основі „арійського параграфа“ і закону про нелюдяних поштові уряди в Німеччині звільнили 9.939 службовців.

— На Понтіїських полях. Де сотками літ протягалися безмежні багна, яких видихи були вбивчими для людини, там сьогодні шумлять лани, живуть люди, працюють для добра Італії. Муссоліні, який своєю залізною волею виконав це велике діло — осушку багон, часто їздить у ті міста — Літторія, Сабавдія і третє Понтіїя. Цими днями Муссоліні знову відвідав усі згадані міста на Агро Понтіїно. Заповів на 28. м. м. молодечення першого збіжжя ланів третього міста Понтіїя, яке тепер будують. Зробив перегляд 250 охотників із Агро Понтіїно, які їдуть в Африку. Поклав угольний камінь під будову цукроварні біля м. Літторії. Отворив нову греблю, що розділяє воду для іригації Агра Понтіїна. Особисто почав теж молочення першого збору з піль м. Сабавдії.

— Циганка доктором філософії. В паризькій Сорбоні відбулася перед кількома днями промоція на доктора філософії циганки Марії Гжован, що до 12-го року життя була цирковою ар-

ВІДГУКИ ДНЯ.

Метрика не вдача.

Сиділи в одній лавці і одного дня здавали матуру. Все те в українській гімназії, в одній з галицьких міст: може Жовква, може Львова, а може Бережани.

По матурі розійшлися кожен у свій бік і довго не бачились. Десятьлітній візд не вів їх разом, бо тільки один приїхав. Другий хоч жив, хоч знав про візд не приїхав і не оправдався.

Оправдували його інші.

— На державній посаді, може боїться. Знаєте нинішні відносини, возьме це перший-ліпший шеф за політику і готовий клопіт.

Аж недавно, рік, двітора тому звів їх до купи випадок. Точніше: трамвай. Звичайний львівський трамвай, вже не знаю: один, десяток, чи шість.

Всіх один з товаришів і побачив другого.

— А! Доброго здоров'я! — сказав перший.

— Сервус! — боксав другий і оглянувся.

— Деж ти тепер? Тут у Львові?

Другий потягнув мовчки головою.

— На посаді?

Знову мовчазний кивок.

За той час трамвай доїхав до перестанку.

— Но, сервус! — сказав другий і поспішно висків.

тисткою. Вона вродилася на цирковому возі в Піренейх як донька найкращої циганки в цій околиці. Цигани давали циркові вистави, мандруючи з міста до міста. А коли мати малої дівчинки впала і стала калікою, 7-літня Марія почала заступати її в цирку. В 12-му році життя побачив її в цирку багатий фабрикант шовку з Ліону і довідавшись, що вона працює на удержання матери каліки, взяв її з цирку і дав на виховання до жіночого ліцею в Парижі. Хоча досі була анальфебеткою, вона швидко звернула на себе увагу своїми здібностями і пильністю. Скінчивши середню школу, вона перейшла на університет і здобула диплом доктора філософії. За тему своєї докторської праці вона видала студію про циганські діалекти і вважається в цій ділянці авторитетом.

— Діти розбійниками. Нью Йорк має кілька цікавих проблем під теперішню пору з огляду на якість злочинів і злочинців. На днях займається преса Франсиском де Зетя Пардом, сином перуанського консула. Син має 20 літ і арештували його під закидом грабуникового нападу на ювілера. — Великого розголосу набуло вбивство якогось чорношкірого трьохлітнього хлопця у віці 11—13 літ. Цього вбивства dokonали не хлопці з бідних родин, а навпаки в добрих домах, бо двох із них були синами протестантського проповідника і мали добре виховання. Преса шукає за причинами рафінованого злочину між дітьми і приходять до висновку, що багато завинила фільмова індустрія. Фільми з розбійничого життя мають великий попит і на них учить дитвора розбійництва. Саме оті малолітні хлопці крали револьвер на поліційній станиці і ним один із них застрівив холоднокрівно бідняку.

— Під загрозою вужа. До торгівлі квітами в Детройт увійшло трьох недоростків, з яких один наставив до двох власниць, делького вужа. Гроші або смерть від гадюки! — крикнув до наляканих жінок. Вибір був важкий, але короткий. Жінки віддали всю готівку, яку мали в касі, а молоді бандити відійшли швидко.

— Заборонена фільма в Японії. Японський уряд заборонив висвітлювати в Японії французьку фільму „Ля баталь“, що торкається морського бою між японською і російською флотом під Чумією. Заборону умотивували тим, що фільма представляє невірні історичні події і нарушує честь Японії. Одночасно міністр внутрішніх справ Гіроа просив представників інших держав, щоб не дозволили виставляти фільми, ворожі для Японії.

— Жіночі недуги. Творці класичних підручників, що обговорюють жіночі недуги, підносять успішне ділення природи і гіркої води FANCISZKA - JOZEFA також з обсягу своєї практики.

3 театру.

Театр Ріжнородностей. „АВАНТУРА В РАЮ“, комедія в 3-ох діях Арнольда і Баха.

Авторську спілку, яка фірмує останню прем'єру міського театру у Львові, знаємо віддана з низки легких, безпретенціональних комедій чи радше фарс. Всі вони подібні до себе як дві каплі води завязкою, інтригою і закінченням; різняються між собою тільки фавбулою та місцем дії. „Авантура в раю“ належить до тих шаблонних фарс, яких віденська фарсова література знає і має сотнями; про скількиж аналогічних фаврикацій парижської „конкуренції“ нічого й ка-

Перший поїхав далі і по дорозі роздумував: „Гей-гей! І де подівся той приємний, говірливий товариш Коцько? Що то літа з людей роблять!“

А потім довідався, що товариш Коцько зовсім не став мовчазним. Далі такий приємний і говірливий, тільки... змінив метрику. Вже не Коцько, а Константин і не Вілик, а Велик. І не змінив метрики, бо діти з голоду пухли, а жінка волосся рвала, тільки хотів а Ярослав, чи з іншої Отині лістатися до Львова і заповісти собі аванс.

Тоді вибрала його аліст. Де не стрівув Велик, приступав до нього і починав розмову. А той крутився, оглядався і просто вибачення, бо „дуже важна справа кличе“.

Стрічалися пераз у трамваї. Всідали пераз рівночасно, але бідний Велик вискакував на першім перестанку, резвигнувши а їзди і білету.

Врешті цього року прийшли редуції. Велик зредукували. Ні метрика, ні вискакування з трамваї не помогли.

А тому кілька тижнів була якась розпрата в суді, на якій ставав Велик як обвинувачений за образу сусіда.

„Константи Велик, релігія: християнсько-латинська“... відчитував генералія суддя.

А потім узявся годити пошварених.

— Нех пан Велик пана шпепросі і бевдав шпестко в пожеждку!

— Кто? Оа?! — здивувався обиджений. — Такі упарті українці?.. Галактіон Чіпка

зати. Зміст пєси можна подати в кількох реченнях: міністеріальний урядник, який від низки літ даремно чекає на аванс, хапається нагоди, щоби виказати свої здібности: він вибирається здемаскувати неморальне життя у вікендовому готелі — „Раю“. Поміж присутніми він випадково находити не лише своїх начальників, але навіть в товаристві одного з них — свою жінку. А коли на другий день показується, що один з найрєвнєших гостей „Раю“ був свіжо іменованим шефом департаменту — тоді нарешті відчиняється дорога до кар'єри для совєсного урядника, який про всі ці свої пригоди і свого начальства хоче зложити докладний рапорт. Він його не подає — і затє на протязі кількох хвилин авансує чимраз вище аж врешті опиняється на становищі — шефа департаменту на місце тільки що протігного попереднього. Як судити з реготу на сали, публіка бавилася добре, дарма, що деякі ролі, обсажені препогано (надрадник, п. Пєси), неприємно псували цілість. Рєж. Страхоцький старався зробити, що можна було: але що можна зробити прим. з 2. дією, де ціла низка ситуацій беззастанно повторяється, не тільки сценічно, але навіть дослівно в тексті?!

Дописи.

ПЕРЕМІШЛЬ.

В справі ювілею перемиської гімназії. В „Діал“ з 5 п. м. появилася відозва до б. учеників і учителів української гімназії в Перемислі. Комітет закликає б. учеників і учителів надіслати на його руки біографію, спомини та нагадні відомости, що торкаються цієї школи. Ціль: видання ювілейного збірника в 40-ліття гімназії. У зв'язку з задуманим ювілейним насуваються ось які завдання: Розп. мін. осв. з дня 12/V. 1895 р., на який покладається Комітет, не започатковує життя української гімназії в Перемислі, а відноситься до її укрїнського гімназії в Перемислі. Першопочин цієї гімназії сягає до покликаних до життя рівнорядних українських шкіл, що вже від початку стояли під окремим педагогічним проводом північного директора бл. п. Гр. Цегинського. А це сталося в 1888 р. Отже відстановою датою існування української гімназії в Перемислі не 1888 р., а не 1895 р. Дата 1895 належить тільки кінецьовою датою першої розмовної фази гімназії. — Ілю мій погляд не є відоремлений, свідчить такий факт: Перед 5 роками відбулася в Перемислі в присутності д-ра Д. Лукімоновича, б. директора цієї гімназії і нинятатора, нарада запрошених д. учеників і професорів гімназії власне в справі устійнення дати ювілейного заведення. В нараді брали участь сеніори першого учительського збору: ради. Р. Гамичевич і бл. п. Ол. Ярема, що був професором заведення ще перед його усамоствійненням, перед 1895 р. Коли він зисував його усамоствійнення, учасники наради прийняли справу і переведено дискусію, учасники наради прийняли до переконання, що розп. мін. освіти з 1895 р. відноситься до усамоствійнення гім., а не до її першопочину. Тим самим відхилено датою для святкування ювілею повинен бути рік 1888-ий як дата справдішнього початку цього українського заведення. А щоби не внаєдати формальности, рішено пошукати в архіві не внаєдати формальности, рішено пошукати в архіві теперішньої польської гімназії ім. Словацького розп. редакції, на основі якого в 1888 р. покликано до життя української рівнорядної школи. Навіщо навіть стати на цьому становищі, що розпорядок міністерства освіти в 1895 р. слід уважати датою уродни української гімназії в Перемислі то всетакі не внаєдати обєктивної причини приписувати ювілей гімназії на цілих 10 літ. Хочу цим сказати, що не бачу причини святкувати 40-ліття гімназії в таких розмірах (видання ювілейного збірника), коли святкується все і всюди 30-ліття цього рода інститутів. На мою думку найкращим виходом є: прийняти рік 1888 як дату народни гімназії і в 1938 р. відсвяткувати в намірених розмірах 50-ліття її існування. Д-р Іван Онолєт, б. ученик пер. гім.

РОГАТИНЩИНА.

Пєрепони у ведєнні діточих садків. Ще в травні і з початком червня п. р. кружик „Рідної Школи“ вивєсел 26 подань до повітового старостата про відкриття діточих садків. З дням 1. липня провідники садків почали свою виконув. працю, бо зі старостата не на

